

Mágocsi Nyina¹ –Varga Éva Katalin²¹Budapesti Corvinus Egyetem, Idegennyelvi Oktató- és Kutatóközpont²Semmelweis Egyetem Szaknyelvi Intézet

Az orosz pénznemek nominációja

<https://doi.org/10.48040/PL.2022.2.7>

A pénz kialakulásától kezdve mindennapi életünk része, értékmérőként, forgalmi és fizetőeszközként, kincsképzőként egyaránt. Szerepét az évszázadok folyamán különböző áruk, nemesfémek, bankjegyek töltötték be, amíg eljutottunk a bankszámlapénz bevezetéséig. A pénzegységek elnevezése hiteles képet mutat az egyes korok gazdasági folyamatairól és kapcsolatrendszeréről. Bár a pénzegységek neveit általában nem sorolják a gazdasági szaknyelv terminusai közé – mivel az adott közösség mindennapi nyelvhasználatának a részét képezik –, az áru- és pénzforgalom szaknyelvének terminologizált szókincsének tekinthetjük őket. Tanulmányunkban az orosz pénzegységek nominációjáról nyújtunk áttekintést az orosz történelem és gazdaság folyamatainak keretében illetve. Etimológiai, szótörténeti, gazdaság- és művelődéstörténeti elemzés alapján mutatjuk be a pénzegységek nevének eredet és a megnevezés motivációja szerinti csoportjait (pl. áru, anyag, előállítás módja, rész-egész viszonyok, szín, szám, ábrázolás, földrajzi név, vándorszók stb.), és felvázoljuk az orosz pénztörténet korszakait a nemzeti valuta megjelenéséig.

Kulcsszavak: orosz pénzegységek, nomináció, történeti-kulturális háttér, etimológia, lingvokulturális elemzés

Problémafelvetés

A pénz kialakulása óta fontos szerepet játszik életünkben, értékmérő, forgalmi, fizetési és felhalmozási eszközként egyaránt. Mivel a pénzegységek nevei elválaszthatatlanok az adott közösség mindennapi nyelvhasználatától, többnyire nem tekintik őket terminusoknak (Карпухина, 2007), más szempontból nézve azonban az áru- és pénzforgalmi szaknyelv terminologizált szókincsébe tartoznak.

Tanulmányunkban az orosz pénznemek megnevezésének motivációját mutatjuk be, a kezdetektől napjainkig. Az idők során a pénz szerepét különböző árucikkek, nemesfémek, később bankjegyek töltötték be. Ennek megfelelően az egyes elnevezések eredete is igen változatos képet mutat: megtaláljuk közöttük az anyagnévi (pl. *cservonyec*), súlymértéki (pl. *grivna*, a mai ukrán pénznem, a *hrivnya* óorosz elődje), vagy számnévi (pl. *altin*) eredetűeket, de van köztük olyan, amely a pénzen szereplő ábráról kapta a nevét (pl. *kopejka*) (vö. Maticsák, 2016). Külön foglalkozunk az állatprém eredetű óorosz elnevezésekkel (pl. *kuna*, *veksa*). Vizsgálatunk során interdiszciplináris megközelítésben gazdaságtörténeti, pénztörténeti, régészeti kutatásokra alapozunk, figyelembe véve a pénz anyagának vagy a motiváció megváltozásának a lehetőségét is.

Történeti háttér

A pénzegységek megnevezésének eredete szoros kapcsolatban van az adott ország gazdasági folyamatainak és a kereskedelmi kapcsolatainak történetével, valamint a pénz szerepének és fogalmának változásával. Hudokormov és Drozdov (Худокормов–Дроздов, 2019) cikkéből kiindulva a pénznevezések történetét a következő korszakokra oszthatjuk:

1. Az óorosz pénzek kora:

- a) az államalapítás koráig (a 9. századig)
- b) az egységes óorosz állam kora (a 9. századtól a 12. század elejéig)

- c) „pénznélküli kor” (a 12. század elejétől a 14. század első feléig)
- d) a Moszkvai Nagyfejedelemség kora (a 14. század első felétől a 16. század első feléig)

2. A modern pénzrendszer kialakulása:

- a) az egységes cári birodalom kialakulása (a 14. század első felétől a 18. század elejéig)
- b) az Orosz Birodalom kora (a 18. század elejétől 1917-ig)
- c) a szovjet korszak (1922-től 1991-ig)
- d) napjaink (1991-től)

Árupénzek

Az állattartással foglalkozó népek egyik legősibb csereeszköze minden bizonnyal a jószág volt. A latin ‘pénz’ jelentésű *pecunia* a *pecus* ‘marha, barom’ származéka. Az Óskronika szövegét megőrző 12. századi Lavrentyij-évkönyvben az 1018. év eseményeinek leírásában a *ском*-nak, ‘jószág’-nak nevezik a fém pénzeket, a *kunát* és a *grivnát*. A *ском* akkor még használt, bár az adott korban is archaikusnak tűnő származékszavai a *скомница* ‘kincstár’ és a *скотник* ‘jószágőr, kincstárnok’. Hasonló jelentésfejlődést mutat a magyar *aranymarha* ‘aranyból készült vagyontárgy’ is (Kljucsevszkij, 2009: 184).

A másik, a halászó-vadászó népeknél hasonlóképpen az ősidők óta használatos pénzként szolgáló csereeszköz az értékes állatprém volt. A római korban Pannónia területén nyestprémbe szedték az adót, később az Árpád-házi királyok alatt is, neve *marturina* ‘nyestbőradó’ (<latin *martus* ‘nyest’), Szlavóniában a neve *kunovina* (<*kuna* ‘nyest’) volt (Maticsák, 2016:204). Az Óskronika szerint az első adót a Rusz állatprémekkel fizette az idegen hódítóknak. Ilyen volt a *kuna* (*куна*) ‘különböző kistestű ragadozó állatok (pl. nyest, hermelin, coboly, róka) értékes szőrmeje’, vö. mai orosz *куница* ‘nyest, nyuszt; nyusztprém, nyusztprémgallér’, *куниться, выкуниться* ‘vedlik’. Horvátország hivatalos pénzneme a *kuna*, melynek eredeti jelentése ‘nyest’. Neve a nyestbőradó emlékét őrzi: az adót eleinte természetben, prémbe kellett leróni, később pénzben, így a ‘nyest’ név arra is átvonódott (Kljucsevszkij, 2009:185). Szlavóniának a címerállata is nyest (nyest.hu).

A prémeknek a fém pénzek melletti csereértékként való használata egészen a 12. századig valóságosan fennmaradhatott a Rusz területén. Az orosz ‘negyven’ jelentésű számnév, a *сорок* a 12. században ‘40 db nyalábba kötött szőrme’, a 17. században pedig ‘4 db tízes nyalábba kötött coboly’ jelentésű volt (Kljucsevszkij, 2009:188). A magyar *fizet* ige eredetének egyik magyarázata a *fűz* igével való rokonítás: az áru vétele alkalmával az ár kiegyenlítése a bőrdarabok le- és felfűzése révén történhetett (TESz. I. 927).

A ‘prémpénzek’ tehát sokáig csereeszközként funkcionálhattak, jelentésük azonban időközben áttevődött a fém pénzekre. A *kuna* (*куна*) ‘szőrme’ az értékes teljes prémet, a *nogata* (*ногата*) ‘lábás’ a lábakkal együtt kikészített prémet, a *rezana* (*резана*) ‘vágott’ (a *kunából* vagy a *nogataból*) levágott prémdarabot jelentette. A *kuna* sokáig megtartotta eredeti ‘szőrme’ jelentését is, ahogy a következő nagyböjti prédikációrészlet is mutatja: «Золото и серебро, зарытые в землю, подвержены ржавчине; куны вместе с портами подвержены изъядению моли» (Ключевский, 1904), azaz ‘Földbe ástott aranyadat és ezüstödet a rozsdarágja szét; a kunákat meg a ruhákat a moly eszi meg’ (Kljucsevszkij, 2009:186). Ami az értékek arányát illeti, 1 *grivna* 20 *nogatával*, 25 *kunával* vagy 50 *rezanával* volt egyenértékű. A Russzkaja Pravda szerint nem a *rezana* volt a legkisebb egység, hanem a *veksa* (*векуша*) ‘mókus, mókusprém’. Az értékarányról csak 15. századi utalásunk van, ekkor 1 *nogata* 30 *veksát* ért (Kljucsevszkij, 2009:207). Volt egy *veverica* (*веверица*) nevű szintén ‘mókus, mókusprém’ jelentésű aprópénz is, amely a *veksa* ma már ismeretlen hányadú része volt (Kljucsevszkij, 2009:208). Az Óskronikában adatolt szintén ‘mókus, mókusprém’ jelentésű *bel*

(бель) pénzként csak a 13. században bukkant fel a forrásokban (Balogh–Kovács, 2015:30). Ebbe a jelentéskörbe vonható a novgorodi pénzrendszer ősi egysége, a *mortka* vagy *mordka* (мортка / мордка), melynek eredeti jelentése ‘nyest- vagy mókuspofa’ volt. A 12. században 2 *nogata* 3 *mortkát* ért (Худокормов–Дроздов, 2019:17).

Egyes finnugor nyelvek pénzelnevezései a ‘mókus’ jelentésjegyet őrzik, pl. a vogul ‘rubel’ jelentésű szó szószerinti jelentése ‘száz mókus’; a zürjén és a cseremis ‘kopejka’ szóé ‘mókuska’; a votják tíz kopejka értékű pénz nevének jelentése szó szerint ‘35 mókus’, a kétkopejkásé pedig ‘7 mókus’. A finn *raha* ‘pénz’ eredeti jelentése ‘mókus(bőr)’, germán nyelvekből ‘állatbőr’ jelentésben kölcsönzött jövevényszó (Maticsák, 2016:204). Mindezek a példák jól megfigyelhető a ‘bőr’ > ‘fizetésre használt állat- (leginkább mókus-)bőr’ > ‘pénz’ jelentésátvitel.

Az óorosz pénzek

Az államalapítás kora előtt bizánci, arab és nyugati pénzeket használtak. A 7-9. században a bizánci *miliarenszi*, *nomizmi* és *solidi* nevű pénzermék voltak forgalomban, a 8. század végétől jelentek meg az arab szultánok és az iráni sahok ezüst *dirhemjei* (<görög *drachma*), az ún. kufikus pénzek, majd a 9-10. században a nyugati arany *dinarajok* (<latin *denarius*). A 10. századtól a Kijevi Ruszban saját ezüstpénzt kezdtek verni, amely külsőre a bizánci pénzekre emlékeztetett. A 10. század végén Vlagyimir Monomach parancsára bevezették a *zlatnyik* (златник) nevű arany-, és a *szrebrenyik* (сребреник) nevű ezüstpénzt (Худокормов–Дроздов, 2019:26). A fennmaradt pénzek Vlagyimir neve és képmása volt, a kép körül felirattal, hogy „Vlagyimir a trónon”, a másik oldalán pedig, hogy „Ez pedig az ő ezüstje” (Kljucsevskij, 2009:202).

Novgorodban és Kijevben a 10. században jelent meg a *grivna* (гривна), a legmagasabb értékű pénz. A *grivna* az ószláv *griva* ‘nyak’ (mai orosz: *griva* ‘sörény’) jelentésű szó származéka, amely a *gorlo* ‘torok’ és a *gortany* ‘gége’ szavakkal megegyező indoeurópai töre vezethető vissza (Черных, 1999:217). Az értelmező szótárak a *grivna* ‘arany vagy ezüst nyakban viselt ékszer’ (Ожегов), ‘nyakék; nyakon vagy mellen felfüggesztve viselt hatalmi jelkép’ (БАС), illetve a ‘nyakban felfüggesztve viselt ezüst pénzérme’ (Даль) jelentéssel adatozzák.

Mint az ókortól kezdve általában a pénzeknek, úgy az óorosz *grivnának* is volt értékmérő és súlymérték funkciója is. A legrégebbi *grivna* 68,22 gramm súlyú ezüstpénny volt. A 12. századtól a Rusz területén kétféle *grivna* volt használatos, a hosszúkás alakú novgorodi (északi) *grivna* kb. 200 grammos volt, a hatszög alakú kijevi (déli) *grivna* pedig 160 grammnyi ezüstpénny volt. Az északi pénzforgalom alapját jelentő *grivna szrebra* (гривна серебра) elnevezés a 13. század végén tűnt el, ekkor váltotta fel a *rubel* (рубель) (Худокормов – Дроздов, 2019:16)

A 12-14. századot „pénznélküli kor”-nak nevezzük, ám több szerző által vitatott, hogy valóban visszatértek-e a bőr- és prémpénzek használatához. Koszinov (Косинов, 2012; Худокормов–Дроздов, 2019:27) úgy véli, hogy az óorosz pénzegységek neve arab szavakra vezethető vissza, amelyek egybecsengtek a korábbi prémpénzek nevével, és így a szláv beszélők számára ismét motiváltakká váltak. Így a *kuna* az idegen fémpénz volt, és az óorosz ‘nyestprém’ helyett az arab ‘képmás’ jelentésű szóra vezethető vissza. Egy másik etimológia szerint neve a latin *cuneus* ‘fém-ből készült, vert pénz’ szóból ered (Цысь, 2012:66). A *nogata* ‘lábás’ a kufikus ezüst *dirhem* óorosz neve, amely Koszinov szerint az arab *nagd* ‘késpénz’ (<*nakada* ‘pénzt válogatni’) szóból ered; a *rezana* pedig nem az egész prém levágott darabja, hanem a *dirhemé* és neve az arab *razana* ‘súlyt nagyjából megbecsül’ igéből ered. A *bel*, *bela*, *belja* (бель / бела / беля) sem ‘mókus’ jelentésű, hanem kopott külföldi pénzre vonatkozott, neve pedig az arab *belja* ‘elkopik, elhasználódik’ átvétele lehet. A *veksa* a 11-12.

század fordulóján kibocsátott alacsonyabb ezüsttartalmú új kuna lehetett, neve az arab *vakasza* ‘leértékel’ igére vezethető vissza. A *veverica* a külföldi réz aprópénz volt, melynek neve az arab *baa* ‘visszatér’ és *raca* ‘forgalomban van’ szavak összetételéből jött létre. A *mortka / mordka* a bizánci pénzek neve volt, amely az arab *rom* (=Róma) ‘bizánci’ jelentésű szó fordított olvasatának és a *kda* ‘érme’ jelentésű szónak az összetétele, jelentése pedig ‘bizánci érme’ (Косинов, 2012).

Koszinov a *grivna* nevet is az arabból magyarázza, véleménye szerint az elnevezés a *virg* ‘ezüst’ jelentésű szó fordított olvasatából keletkezett. A forrásokban szereplő *grivna szerebra* ‘ezüstöntvény’ jelentésű, elnevezésében a *szerebra* az arab *szarab* ‘önt’ szóból származik, míg a *grivna kun* ‘meghatározott mennyiségű vert pénz’ jelentésű, az arab *kavvana* ‘alkot’ igéből. Eszerint a *grivna szerebra* súlymérték, a *grivna kun* pedig pénzegység volt (Косинов, 2012). Anélkül, hogy állást foglalnánk a kérdésben, a *grivna* alakját és méretét tekintve mindenképpen elfogadhatóbbnak tűnik a név eredetének az ezüstöntvényből való magyarázata, mint a már az óoroszban is ‘sörény’ jelentésű *зрива* szóból.

A mai orosz pénzegységek

A 14-15. század fordulóján az óorosz pénzegységeket újak váltották fel. Orosz területen a pénzverés az 1380-as évek elejétől kezdődött meg, egyidejűleg több városban. (Рогачевская, 2009:167-169) Az ezüstpénzek összefoglaló neve *gyenga* (*денга*) volt. Az elnevezés az Aranyhorda *dirhemjének* a nevéből, a *dang* szóból ered, végső forrása azonban a kínai *tengse* ‘mérleg’. A *gyenga* (*денга*), később *gyenyuga* (*деньга*) pénzegységként egészen 1917-ig használatban volt, többes számú alakja – *деньги* – ma is a ‘pénz’ megnevezése az oroszban (Maticsák, 2016:200). Említést kell tennünk még egy tatár eredetű pénznévről, amelynek a neve közmondásokban napjainkig fennmaradt. Az 1375-ben először említett *altyn* (*алтын*) eredetét kétféleképpen magyarázzák, vagy ‘arany’ volt a jelentése a pénz anyaga (Цыбденова, 2020:386), vagy ‘hat’ a névértéke alapján: a 16. században ugyanis 6 *gyengát* ért.

A *rubel* (*рубль*) több mint 700 éves múltra tekint vissza, a brit font után a második legrégebbi nemzeti valuta. A *рубль* elnevezés először egy 13. századi rétegben talált novgorodi nyírfakéreg levélben fordul elő ‘ezüstöntvény’ jelentésben, pénzegységként pedig egy 1317-ből datált, Novgoroddal kötött szerződés szövegében szerepel (Худокормов–Дроздов, 2019:16). A *рубль* szó eredetét többféleképpen magyarázzák. A legrégebbi, még a 18. századra visszamenő magyarázat szerint a *рубить* ‘tör’ igéből származik az elnevezés, amely szerint a félbetört *grivnát* nevezték így. Az újabb verzió szerint a 13-14. század fordulóján a hosszúkás alakú novgorodi *grivnát* egy rövidebb, úgynevezett *рубленыӱ* ‘tört’ (<*рубить* ‘tör’) öntvény váltotta fel. Ezt nevezték utána *novgorodi rubelnek*, amely kevesebb ezüstöt tartalmazott (170 grammot), mint elődje, a 200 grammos *novgorodi grivna*. A legújabb magyarázatnak megfelelően a *рубль* név az óorosz *рубль* ‘varrat (fémöntvényen)’ jelentésű szóval van összefüggésben. A 13-14. századi novgorodi öntvényeket ugyanis két darabban öntötték, ezért jellegzetes forradás (*рубей, рубль*) látszott rajtuk, és feltehetően ezért kezdték *rubelnek* nevezni (Цысь, 2012:74; Худокормов–Дроздов, 2019:16).

Az 1535-ben Jelena Glinszkaja által végrehajtott pénzreform eredményeképpen egységes pénzt vezettek be, *gyenga* (*денга*) néven. A mindennapi pénzhasználat megkönnyítésére kibocsátottak egy feleannyi súlyú pénzt is, amit *poluskának* (*полушка* < *пол* ‘fél’) nevezték. Az új *novgorodkán* (*новгородка*), azaz a novgorodi pénzen kopás lovas képe volt látható, a *korjo* (*копѣ*) ‘kopja’ szóról kapta a nevét a *kopejka* (*копейка*). A moszkvai pénzerméken, a *moszkovkák*on (*московка*) pedig a novgorodi pénz analógiájára szablya volt a lovas kezében, *szabljanicának* (*сабляница*) nevezték. 1 *kopejka* 2 *moszkovkát* ért (Рогачевская, 2009:167-169). A 16-17. század folyamán rögzült az akkoriban még csak elszámolási egységként létezett rubel századrésznének nevéként a *kopejka*, kétszázad-résznének

megnevezésére pedig a *gyenga*. Az első *rubel* pénzermét 1654-ben bocsátották ki. Nyugat-európai tallérból verték újra, és a pénz verésének helyéről elnevezett *joahimsztaler* név rövidüléseként *jefimok*nak (*ефимок*) nevezték. (Худокормов–Дроздов, 2019:22) A pénzermén szerepelt a kétfejű sas és a *rubl'* (*рубль*) felirat. 1654-től 1838-ig a 2 kopejka, 1838-tól 1917-ig pedig a félkopejka értékű rézpénznek *gros* volt a neve.

Nagy Péter pénzreformja 1704-re fejeződött be, ekkorra rögzült az orosz pénz nemek neve. Az aranypénznek *cservonyec* (*червонец*) 'vörös' volt a neve, az öntvénybe belekevert réztől megfestett vöröses színe alapján. A *rubel*, *poltina* (*полтина*), *félpoltina*, *grivennyik* (*гривенник*), az *ötkopejkás* (azaz 10 *gyenga*) és az *altyn* ezüstpénzek voltak, a *kopejka* (*копейка*), *gyenga* (*денга*) és *poluska* (*полушка*) rézpénzek. Egész Európában elsőként Oroszországban vezették be a decimális pénzrendszert. Ekkor kezdték a rubelt *celkovyjnak* (*целковый* <целок 'egész') nevezni, 1 rubel 100 rézkopejkát ért (Цысь, 2012:104-106).

Az első papírpénzt, az *assignaciját* 1769-ben vezették be 25, 50, 75 és 100 rubel névértékben. A pénzhamisítás megnehezítésére már a 18. század végétől eltérő színűre festették a papírpénzt, az 5 rubel értékű kék, a 10 rubel piros, a 100 rubel sárga lett. Ez a hagyomány a 20. századig megőrződött. 1810-ben Oroszország áttért az ezüststandard alapú pénzrendszerre, az ezüstpénzek felirat tüntette fel, hogy pontosan hány gramm tiszta ezüstöt tartalmaz. 1840-től beszélhetünk igazi, ezüstoffedezetű papír hitelpénzről: az ezüstrubel 18 gramm tiszta ezüstnek felelt meg. A stabilitás megőrzésének céljából 1897-ben áttértek az aranystandardra. A szovjethatalom 1922-től *cservonyec* (*червонец*) néven aranyfedezetű pénzt bocsátott ki, amely a rubel mellett az 1947-ben végrehajtott pénzreformig volt forgalomban (ТАСС, 2019).

A rubel a Szovjetunió szétesése, majd az 1993-as pénzreform után is az Orosz Föderáció valutája maradt. Váltópénze, a kopejka is napjainkig fennmaradt, dacára az orosz történelem viszontagságainak és az inflációknak. Az 1998-ban Szent György ábrázolásával kibocsátott kopejka az 1535-ös kopejkának szinte tökéletes mása volt (cbr.ru).

A régi pénznevek továbbélése a közmondásokban, a szólásokban, a szlengben

A pénznevek gazdagon adathozhatóak és ma is gyakran használatosak az orosz közmondásokban, így például: '*не имей сто рублей, а имей сто друзей*' (Мокиенко, 2010:767) 'inkább legyen száz barátod, mint száz rubeled'; '*без копейки и рубля нет*' (Мокиенко, 2010:433) 'kopejka nélkül rubel sincs'.

A rubelen és a kopejkán kívül lépten-nyomon felbukkannak a letűnt korok pénznevei is a következő példákban: '*рублю гривна не ровня*' (Мокиенко, 2010:768) 'a rubellel nem egyenrangú a grivna'; '*алтын пропадает и Мартын пропадает*' (Мокиенко, 2010:17) 'ha az altyn elvész, elvész Martyn is'; '*грош, да скачет, рубль, да плачет*' (Мокиенко, 2010:226) 'míg a garas mulat, a rubel sír'; '*у скупого рубль плачет, а у щедрого и полушка скачет*' (Мокиенко, 2010:768) 'a fukarnak a rubelje sír, a bőkezűnek még a poluskája is táncol'; '*не пожалеть за рубль алтына, не придёт рубль, так придёт полтина*' (Мокиенко, 2010:768) 'ha nem kíméled a rubelért az altynt, nem lesz rubeled, csak poltinád'. A mai orosz szlengben is továbbél néhány korábbi pénzegység neve, így például: a 10 rubeles a bankjegy színe miatt *cservonyec* (*червонец*) 'vörös pénz'; az 1 rubeles fémpénz *celkovyj* (*целковый*), *celkacs* (*целкач*), azaz 'egész'; az 50 kopejkás (és az 50 rubeles papírpénz) *poltyinnnyik* (*полтинник*), azaz 'fél rubel, fele pénz'; a 10 kopejkás *grivennyik* (*гривенник*), mivel az egykori grivennyik is 10 kopejkát ért; a 3 kopejkásnak szinte a napjainkig megőrződött az *altyn* (*алтын*) neve, mivel az régen 3 gyengával, később 3 kopejkával volt egyenértékű; a 2 kopejkás hasonlóképpen a régi gros eredeti értéke alapján lett *gros* (*грош*) (russki-mat.net).

Összegzés

Vizsgálatunkban kísérletet tettünk az orosz pénznevek motivációjának feltárására. A megnevezések motívumának kutatása során meggyőződhattünk arról, hogy a kérdések eldöntésekor figyelembe kell venni a nyelven kívüli tényezőket is, különös tekintettel a kereskedelmi kapcsolatokra és az anyagi kultúrára vonatkozó adatokat. Mivel a pénznevek valódi motivációjának megállapítása rendkívül összetett feladat, munkánkban igyekeztünk a lehetséges magyarázatok teljes palettáját bemutatni. A bemutatott elnevezések közül néhány (mint a prémpénzek neve) az oroszban feledésbe merült, de a megnevezés motívumait fellelhetjük a finnugor népek pénznevei között. Az olyan pénzegységek neve, amelyek napjainkhoz időben közelebbi korokban voltak használatban (mint a *gros* vagy az *altin*), ma is gyakoriak a közmondásokban, szólásokban, sőt a szlengben is használatosak.

Hivatkozások

- Balogh, L. – Kovács, Sz. (szerk.) (2015): *Régmúlt idők elbeszélése. A Kijevi Rusz első krónikája*. Balassi Kiadó: Budapest
- Kljucsevskij V.O. (2009): *Az orosz történelem terminológiája*. Russica Pannonica: Budapest
- Maticsák, S. (2016): A mókusbörtől a rubelig. A pénzfajták megnevezése a mordvinban. *Folia Uralica Denreceniensia* 23. 187–209
- TESz. = Benkő, L. (szerk.) (1967): *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára* I. Akadémiai Kiadó: Budapest

- БАС = *Словарь современного русского литературного языка*. Т. 3. (1954): М. – Л.: Издательство Академии Наук СССР
- Даль, В. (1863): *Толковый словарь живаго великорусскаго языка*. М.: Въ типографіи А. Семена.
- Карпухина, М. Н. (2007): *Лексико-семантические процессы в русской терминологии денежно-товарного обращения*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук. Москва.
- Ключевский, В. О. (1904): *Терминология русской истории*.
http://az.lib.ru/k/kljuchewskij_w_o/text_0360.shtml
- Косинов, Л.В. (2012): Про деньги, белок и куниц, но в основном про деньги.
<http://www.sciteclibrary.ru/texts/rus/stat/st4889.pdf>
- Мокиенко, В. М. – Никитина, Т. Г. – Николаев, а Е. К. *Большой словарь русских пословиц*. (2010): М., ОЛМА Медиа групп
- Ожегов, С. И. (1989): *Словарь русского языка*. Под ред. Н. Ю. Шведовой. Изд. 21-е, перераб. и доп. М.: Русский язык
- Рогачевская, М. А. – Новикова, И. А. (2009): *Из истории рубля. Ретроспектива* 4. 160–169.
- Худокормов, А. Г. – Дроздов, В. В. (2019): Деньги и денежное обращение в России в допетровский период. *Научные исследования экономического факультета. Электронный журнал* 10. 4. 7–32.
- Цыбденова, Б. Ж. (2020): Формирование и развитие лексико-семантической группы «деньги» (денежные наименования) в русском языке. *Мир науки, культуры, образования* 83. 4. 384–387.
- Цысь, В. В. (2012): *История денег и денежного обращения в России*. Учебное пособие. Часть 1. Нижневартонск: Издательство Нижневартонского государственного гуманитарного университета.
- Черных, П. Я. (1999): *Историко-этимологический словарь современного русского языка*. Т. 1. М.: Издательство Русский язык.

Internetes hivatkozások

- cbr.ru = www.cbr.ru/cash_circulation/coins/1k/
- nyest.hu = www.nyest.hu/hirek/honnan-vannak-a-penznevek
- russki-mat.net = <http://www.russki-mat.net/bablo.php?l=RuEn>
- TACC = tass.ru/obschestvo/5950870